

Souhrnná teritoriální informace:

Srbsko

Velvyslanectví ČR v Bělehradě 22. 5. 2023 8:59

Srbská republika vznikla jako následnický stát někdejšího soustátí Srbska a Černé Hory po vyhlášení nezávislosti Černé Hory v červnu 2006. Politickým systémem Srbské republiky je parlamentní demokracie. Srbský parlament je jednokomorový. Srbsko je kandidátskou zemí Evropské unie. Srbsku se v poslední době říká "balkánský tygr", hlavně kvůli nejrychleji rozvíjející se ekonomice v regionu. Srbsko je jedinou evropskou zemí, která má podepsané smlouvy o volném obchodu jak s Evropskou unií tak, i s Ruskou federací. Srbsku se navzdory ekonomické krizi ve světě, způsobené pandemií covidu-19, podařilo zachovat výrobní kapacity a zabránit výraznějšímu poklesu ekonomiky země. K odolnosti srbského vývozu a celkové ekonomiky přispěl balíček komplexních hospodářských opatření přijatých srbskou vládou, příznivá struktura ekonomiky a zvýšená odvětvová a geografická diverzifikace vývozu dosažená v předchozích letech. V roce 2021 byl dosažený nárůst 7,5 % HDP, což je jeden z nejlepších výsledků v Evropě. V roce 2022 byl nárůst již mírnější, a to na úrovni 2,3 %. Na letošní rok se opět očekává přibližně stejný nárůst a v dalších letech ve střednědobém horizontu udržitelný růst cca 3 - 4 % HDP.

Obchodní výměna mezi ČR a Srbskem za rok 2022 dosáhla téměř 1.736 mil. EUR. Hodnota českého exportu činila 835,8 mil. EUR a za posledních deset let se zvýšila cca 3x. ČR má se Srbskem kladnou obchodní bilanci. Českému exportu dominují automobily a díly, kabely, stroje automat. zpracování dat, přístroje přijímací vysílání, TV přijímače a monitory, elektrická akumulátory. Perspektivními sektory jsou např. dopravní průmysl a infrastruktura, železniční a kolejová doprava, stavební průmysl, vodohospodářský a odpadní průmysl, zemědělství a potravinářský průmysl.

Z hlediska obchodního jednání je možné konstatovat, že místní zvyky se příliš neodlišují od českých. Jisté odlišnosti jsou ve volnějším vnímání času, výraznější rétorice, apod. Srbové velmi dají na první dojem, který jim vydrží překvapivě dlouho, a který je obtížné změnit. K detailům příliš nepřihlíží, často je považují za něco otravného, co vyřeší právníci nebo účetní. Důležité je udělat obchod a mít z toho dobrý pocit. Mentalitě Srbů je vlastní, že v zájmu příznivého průběhu jednání snadno slíbí něco, co pak nemohou splnit. Srbové ne vždy rádi plánují a v jejich práci můžeme narazit na improvizování. Velmi neradi ustupují, a jestliže nevědí kudy kam, vymlouvají se na nedostatek pravomoci a omezené rozhodovací možnosti. Podnikání a obchodování v Srbsku je, stejně jako v jiných zemích, především o lidech a vztazích. Je třeba obrnit se trpělivostí a umět se dohodnout, nacházet kompromisy a styčné body i tam, kde se to zprvu zdá nemožné. Osobní přítomnost nelze nahradit e-maily a kontrola realizace dohodnutých ujednání je naprosto zásadní.

Základní údaje	
Hlavní město	Bělehrad
Počet obyvatel	6,87 mil.
Jazyk	srbština
Náboženství	85 % pravoslavné
Státní zřízení	parlamentní republika
Hlava státu	Aleksandar Vučić
Hlava vlády	Ana Brnabić
Název měny	srbský dinár (RSD)
Cestování	
Časový posun	0 hod.
Kontakty ZÚ	
Velvyslanec	Ing. Tomáš Kuchta
Ekonomický úsek	Ing. Miroslav Čančík
Konzulární úsek	Ing. Petr Doležal Ph.D.
CzechTrade	Mgr. Martin Šmejč
Czechinvest	
Ekonomika 2022	
Nominální HDP (mld. USD)	64,24
Hospodářský růst (%)	2,30
Inflace (%)	11,83
Nezaměstnanost (%)	9,60

Kapitoly a podkapitoly:

1 Základní informace o teritoriu

- 1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi
- 1.2 Zahraniční politika země
- 1.3 Obyvatelstvo

2 Ekonomika

- 2.1 Základní údaje
- 2.2 Veřejné finance a státní rozpočet
- 2.3 Bankovní systém
- 2.4 Daňový systém

3 Obchod a investice

- 3.1 Obchodní vztahy
- 3.2 Přímé zahraniční investice
- 3.3 FTA a smlouvy
- 3.4 Rozvojová spolupráce
- 3.5 Perspektivní obory (MOP)

4 Kultura obchodního jednání

- 4.1 Úvod
- 4.2 Oslovení
- 4.3 Obchodní schůzka
- 4.4 Komunikace
- 4.5 Doporučení
- 4.6 Státní svátky

5 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

- 5.1 Vstup na trh
- 5.2 Formy a podmínky působení na trhu
- 5.3 Marketing a komunikace
- 5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví
- 5.5 Trh veřejných zakázek
- 5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů
- 5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria
- 5.8 Zaměstnávání občanů z ČR
- 5.9 Veletrhy a akce

6 Kontakty

- 6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu
- 6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)
- 6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

1 Základní informace o teritoriu

Podkapitoly:

[1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi](#)

[1.2 Zahraniční politika země](#)

[1.3 Obyvatelstvo](#)

1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi

Srbsko je parlamentní republika. Zákonodárná moc je vykonávána jednokomorovým Národním shromážděním, jehož 250 poslanců je voleno v přímých volbách na základě proporčního systému na čtyřleté funkční období.

Dne 3. dubna 2022 se v Srbsku konaly prezidentské, parlamentní a lokální volby. V čele státu stojí prezident volený přímo na pětileté funkční období. V posledních dubnových volbách r. 2022 opět zvítězil staronový prezident Aleksandar Vučić, který nadále zůstává díky reálným ekonomickým výsledkům země zdaleka nejpopulárnějším politikem.

Složení srbské vlády (vzešlé z voleb dne 3. dubna 2022): Vláda byla ustavena dne 26. října 2022. Vedle staronové předsedkyně vlády Any Brnabić vládní tým tvoří 25 resortních ministrů a 3 ministři bez portfeje. Předsedkyně vlády – Ana Brnabić (Srbská pokroková strana - SNS), první místopředseda vlády a ministr zahraničních věcí – Ivica Dačić (Socialistická strana Srbska - SPS), místopředseda vlády a ministr financí – Siniša Mali (SNS), místopředseda vlády a ministr obrany – Miloš Vučević (SNS), místopředsedkyně vlády a ministryně kultury Maja Gojković (SNS), ministr hospodářství – Rade Basta (Jednotné Srbsko - JS), ministryně zemědělství, lesnictví a vodohospodářství – Jelena Tanasković (SNS), ministryně životního prostředí – Irena Vujović (SNS), ministr stavebnictví, dopravy a infrastruktury – Goran Vesić (SNS), ministryně energetiky – Dubravka Đedović (nestraníček), ministr vnitřního a zahraničního obchodu – Tomislav Momirović (SNS), ministryně spravedlnosti – Maja Popović (SNS), ministr státní správy a místní samosprávy – Aleksandar Martinović (SNS), ministr pro lidská a menšinová práva a sociální dialog – Tomislav Žigmanov (Demokratický svaz Chorvatů ve Vojvodině - DSHV), ministr vnitra – Bratislav Gašić (SNS), ministryně pro evropskou integraci – Tanja Mišćević (nestraníček), ministr školství – Branko Ružić (SPS), ministryně zdravotnictví – Danica Grujičić (SNS), ministr práce, zaměstnávání, pro veterány a sociální otázky – Nikola Selaković (SNS), ministryně pro péči o rodinu a pro demografii – Darija Kisić-Tepavčević (SNS), ministr sportu – Zoran Gajić (nestraníček), ministr pro péči o venkov – Milan Krkobabić (Strana sjednocených důchodců Srbska - PUPS), ministryně vědy, technologického rozvoje a inovací – Jelena Begović (SNS), ministr turistiky a mládeže – Husein Memić (Sandžacká demokratická strana - SDP), ministr informatiky a telekomunikací – Mihailo Jovanović (nestraníček), ministr pro veřejné investice – Marko Blagojević (nestraníček), ministr bez portfeje, odpovědný za rozvoj zaostalých obcí – Novica Tončev (SPS), ministr bez portfeje, odpovědný za oblast rovnoměrného ekonomického rozvoje - Edin Đerlek (Strana spravedlnosti a smíření - SPP), ministr bez portfeje, odpovědný za vztahy se srbskou krajskou komunitou - Đorđe Milićević (SPS).

1.2 Zahraniční politika země

Oficiálním strategickým cílem Srbska je vstup do Evropské unie.

Srbská zahraniční politika se vyznačuje pragmatismem daným ekonomickými zájmy a snaží se vytěžit maximum z balancování mezi Západem a Východem. Kromě Bruselu jsou jako další základní azimuty srbské zahraniční politiky označovány Moskva, Peking a Washington, důraz je rovněž kladen na dobré vztahy se sousedními zeměmi. Za nejvyšší prioritu je zároveň považována „obrana suverenity a teritoriální integrity Srbska“, což v praxi znamená odmítání uznání Kosova a jeho členství v mezinárodních organizacích. Proces přibližování členství Srbska v EU byl zahájen v dubnu 2008 podpisem Dohody o stabilizaci a přidružení, která vstoupila v platnost 1. 9. 2013 (ke zpoždění došlo zejména v důsledku požadavku plné spolupráce Bělehradu s Mezinárodním tribunálem pro bývalou Jugoslávii/ICTY).

V prosinci 2009 podalo Srbsko přihlášku k členství v EU, kandidátský status získalo v březnu 2012 a v lednu 2014 byly zahájeny přístupové rozhovory. Z celkem 35 vyjednávacích kapitol jich bylo dosud otevřeno 22, z nich 2 byly provizorně uzavřeny.

Srbsko deklarovalo rezolucí parlamentu na konci roku 2007 „vojenskou neutralitu“, ta však není součástí ústavy a oficiálně byla poprvé potvrzena v Národní bezpečnostní strategii schválené vládou a parlamentem až v prosinci 2019. Základní linie vojenské neutrality ale Srbsku nebrání spolupracovat ve vojenské a bezpečnostní oblasti s NATO (Individuální akční plán partnerství/IPAP) i s Ruskem a dalšími členskými státy Organizace smlouvy o kolektivní bezpečnosti (pozorovatelský status).

1.3 Obyvatelstvo

Podle aktuálních údajů Statistického úřadu Srbska činí celkový počet obyvatel 6 797 105. V období leden – prosinec 2022 bylo narozeno 62.250 novorozenců či o 0,3 % více než v r. 2021. Počet úmrtí v r. 2022 činil 110.839 či o 18,4 % méně než v r. 2021.

Hustota obyvatelstva je cca 90 obyvatel na kilometr čtvereční. Průměrný dožitý věk dosahuje 73 let u mužů, 78 u žen. V produktivním věku (15-64 let) je 65 % obyvatelstva.

Oficiálně zaměstnaných je cca 2,225 mil. osob, z nichž většina pracuje v soukromém sektoru, ve státním sektoru je cca 30 % pracovníků. Roční přírůstek populace je negativní a dosáhl -5,4%. Podíl mládeže je nízký (14,3 %) s tendencí dalšího poklesu, zatímco podíl seniorů trvale roste. Podle střednědobé projekce by v r. 2041 celkový počet obyvatel činil 6 522 206, s průměrným věkem 46,5 let (0-15 let 11,7 %, starší 65 let 33,9 %).

Co se národnostního složení týče, tvoří Srbové 83,32 % obyvatelstva, následují Maďaři (3,53 %), Romové (2,05 %), Bosňáci (2,02 %), Chorvaté (0,80 %), Slováci (0,73 %), Černohorci (0,54 %). V Srbsku je oficiálně zaregistrováno celkem 21 národnostních menšin, mezi kterými je i česká krajanská komunita. Náboženské vyznání obyvatelstva je rozloženo následovně: pravoslavní 84,6 %, katolíci 5 %, muslimové 3 %, ateisté 1,1 %, protestanti 0,9 %, ostatní 5,4 %.

2 Ekonomika

Podkapitoly:

[2.1 Základní údaje](#)

[2.2 Veřejné finance a státní rozpočet](#)

[2.3 Bankovní systém](#)

[2.4 Daňový systém](#)

2.1 Základní údaje

Srbská ekonomika se řadí mezi malé ekonomiky, s nižší konkurenceschopností a závislostí na externím prostředí. Dvě třetiny exportu míří do EU. Pozitivní je dobrá diverzifikace srbské ekonomiky a vysoký podíl výrobního průmyslu. Srbské národní hospodářství zaznamenává v posledních letech růst. Významný pokrok učinila země v oblasti privatizace a makroekonomické stability. Srbsko získalo v roce 2012 status kandidáta členství v EU a vstup do EU je prioritním cílem i současné vlády.

Srbsku se navzdory ekonomické krizi ve světě způsobené pandemií covidu-19 a ruské invazi v Ukrajině podařilo zachovat výrobní kapacity a zabránit výraznějšímu poklesu ekonomiky země. Reálný pokles hrubého domácího produktu v roce 2020 činil pouze -0,9, v r. 2021 HDP vysoce porostlo o 7,5 % a v r. 2022 dosáhl růst HDP 2,3 %, což jsou jedny z nejlepších výsledků v Evropě. K odolnosti srbského vývozu a celkové ekonomiky nadále přispívá příznivá struktura ekonomiky a zvýšená odvětvová a geografická diverzifikace vývozu dosažená v předchozích letech. Vzhledem k novému investičnímu cyklu a plánovaným infrastrukturním projektům v příštích 10 letech růst HDP pro střednědobý horizont dosáhne od 4,5 % do 2,9 %. Nezaměstnanost se pohybuje okolo 9 %. Podle sdělení Národní banky Srbska dosáhla průměrná inflace v roce 2022 na meziroční bázi 11,83 %. Téměř 3/4 meziroční inflace zapříčinily faktory, které měnová politika ve větší míře ovlivnit nemůže - ceny potravin a energií. Aby byla zachována relativní stabilita směnného kurzu srbské měny vůči euru, prodala Národní banka Srbska jenom v únoru na mezibankovním devizovém trhu netto 605 mil. EUR a od začátku roku celkem netto 945 mil. EUR. Nadále je tedy již déle než 3 roky kurz srbského dináru prakticky fixován vůči evropské měně (EUR). V roce 2022 byl zaznamenán schodek běžného účtu ve výši 6,9 % HDP při pokračujícím vysokém přílivu přímých zahraničních investic (4,4 mld. EUR). Podíl veřejného dluhu na HDP v prosinci 2022 činil 55,2 % HDP.

Srbská ekonomika zakončila rok 2022 rekordní zahraniční obchodní výměnou ve výši 66,6 mld. EUR a přesáhla o 4,1 mld. EUR celkovou hodnotu HDP Srbska (62,5 mld. EUR). Hodnota exportu zároveň přesáhla částku 4.000 EUR na obyvatele. Evropská unie je stále nejvýznamnějším odběratelem srbského zboží a služeb, do zemí EU zamířilo 58,7 % celkového exportu. Německo zůstává nejvýznamnějším zahraničním obchodním partnerem Srbska s celkovou výměnou v hodnotě 8,2 mld. EUR, následuje Čína s 5,8 mld. EUR. Vývoz zboží vyjádřený v eurech měl hodnotu 27,6 mld. EUR, což je nárůst o 26,3 % ve srovnání se stejným obdobím r. 2021. Dovoz zboží měl hodnotu 39,0 mld. EUR, což je o 34,8 % více oproti r. 2021. Pokrytí dovozu vývozem je 70,6 % a je o 5 % nižší než ve stejném období r. 2021, kdy činilo 75,6 %.

Tabulka z MOP + navíc platební bilance, zadluženost/HDP.

Ukazatel	2020	2021	2022	2023	2024
Růst HDP (%)	-0,90	7,55	2,30	1,50	3,50
HDP/obyv. (USD/PPP)	19 173,20	21 386,86	23 420,00	24 720,00	26 100,00
Inflace (%)	1,55	4,03	11,83	10,10	4,50
Nezaměstnanost (%)	21,20	11,01	9,60	10,30	9,90
Export zboží (mld. USD)	19,50	25,23	29,02	31,63	33,84
Import zboží (mld. USD)	26,23	33,39	39,30	3,90	46,01
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-5,94	-6,99	-8,89	-9,88	-10,53
Průmyslová produkce (% změna)	0,39	5,82	1,70	2,50	3,00
Populace (mil.)	6,90	6,87	6,84	6,82	6,80
Konkurenceschopnost	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Exportní riziko OECD	4/4	4/4	4/7	4/7	N/A

Zdroj: EIU, OECD, IMD

2.2 Veřejné finance a státní rozpočet

Ratingová agentura Fitch Ratings ve své zprávě z 20. února 2023 nadále potvrdila úvěrový rating Srbska na úrovni BB+ se stabilními vyhlídkami na další zvyšování.

Dne 9. 12. 2022 schválil Parlament Srbska rozpočet na r. 2023 a příslušné prováděcí zákony.

Rozpočet Srbska na rok 2023 počítá s příjmy ve výši 1.843,4 mld. RSD, výdaji ve výši 2.107,4 mld. RSD. Plánované příjmy jsou o 7,8 % vyšší než v r. 2022. Rozpočet vychází z projektovaného růstu HDP ve výši 2,5 % a předpokládá fiskální deficit ve výši 3,3 % HDP.

Veřejný dluh Srbska k prosinci 2022 byl 55,20 % HDP, čímž tato balkánská země splňuje toto Maastrichtské kritérium.

Veřejné finance	2022
Saldo státního rozpočtu (% HDP)	-3,10
Veřejný dluh (% HDP)	55,20
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-4,44
Daně	2023
PO	15 %
FO	10 %, 20 %
DPH	20 %

2.3 Bankovní systém

Bankovní systém Srbské republiky je postaven na standardním modelu. Působí zde jedna státní centrální banka (Národní banka Srbska-NBS) a řada komerčních bank.

Komerční banky provádějí svoji činnost samostatně a pod dozorem státního bankovního dozoru. Mezi největší a nejvýznamnější komerční banky v Srbsku patří Komerčijalna banka, Banca Intesa, Raiffeisen Banka, UniCredit, AIK Banka.

V březnu 2023 AIK Banka podepsala kupní a prodejní smlouvu o převzetí Eurobank Direktna, čímž se stala 100% vlastníkem této banky. S touto bankovní fúzí zůstane na trhu 19 bank, což je o 13 méně než v roce 2012. Srbské finanční experti tvrdí, že koncentrace v bankovním sektoru je něco, co se děje po celém světě a lze očekávat, že tento trend bude pokračovat. Podle jejich hodnocení je srbský trh tak malý, že optimální počet bank je kolem 15. Domnívají se, že současný proces trh v Srbsku výrazně nezmění, že konkurence zůstane taková, jaká byla. Práva a povinnosti klientů bank zůstanou beze změny.

Expobank CZ, v jejímž čele stojí ruský investor Igor Kim, koupila v březnu 2017 v Srbsku banku Marfin Bank, dosud náležející kyperské bance Cyprus Popular Bank. Prodáváný srbský finanční dům (původně Centrobanka) byl založen v roce 1990 a po akvizici kyperskou stranou působil od r. 2008 pod názvem Marfin Bank Beograd. Banka má v Bělehradě a dalších regionech Srbska 18 poboček a tržní podíl necelé 1 %. S jejími akciemi se obchoduje na bělehradské burze.

Dalším investičním vstupem je akvizice skupiny PPF do Mobi Banka v roce 2019. Transakce byla součástí akvizice telekomunikačních aktiv operátora Telenor ve střední a východní Evropě, konkrétně v Maďarsku, Bulharsku, Černé Hoře a Srbsku. Mobi Banka byla součástí skupiny Telenor, která ji získala v roce 2013 od KBC Bank Srbsko. V září 2014 byla přejmenována na Telenor Banku a od října 2019 působí pod názvem Mobi Banka. Specializuje se na inovativní on-line finanční služby a jako první v Srbsku zavedla mobilní a internetové bankovníctví. Má víc než 400 tisíc klientů.

2.4 Daňový systém

Níže je obsažen stručný popis nejvýznamnějších daní v Srbsku.

Daň z příjmů právnických osob činí 15 %.

Daň z příjmů fyzických osob

Daňová sazba na výplaty činí 10 %.

Ostatní osobní příjmy se zdaňují 20% sazbou.

Nerezidentním fyzickým osobám se zdaňují pouze příjmy na území RS. Daňový plátce má právo na daňový kredit v částce, kterou již zaplatil v zahraničí. Roční daňová sazba na příjmy cizích občanů činí 10 %, pokud jejich příjmy překročí 6 průměrných platů v Srbsku, jinak 15 %.

Daň z dividend a úroků činí 15 %.

Daň z přidané hodnoty DPH se platí na každé úrovni prodeje zboží a služeb a vývozu zboží. Daňovým základem je cena prodaných výrobků a služeb, ve které není započtený DPH. Standardní DPH činí 20 % a účtuje se ve většině případů. Snížená sazba DPH činí 8 % a účtuje se na základní potraviny, denní tisk, komunální služby atd. DPH se neplatí v případě vývozu zboží a v oblasti mezinárodní letecké dopravy.

Daň z nemovitosti pro daňové plátce, kteří mají obchodní účet, činí 0,40 % a pro ostatní plátce daň kolísá v závislosti na daňovém základu. Daňová sazba ve výši 2,5 % se účtuje v případě převodu vlastnických práv na nemovitostech.

Poplatky za převod některých práv Sazba poplatků (daně) za převod tzv. absolutních práv (směsice různých práv, včetně převodu práv duševního vlastnictví) je proporcionální a pro transfer akcií, dluhopisů a garancí právnických osob činí 0,3 % a pro transfer ostatních absolutních práv činí 2,5 %.

Daňové prázdniny obchodní společnosti mohou být osvobozené od placení daní z příjmů právnických osob, pokud přijmou minimálně 100 nových zaměstnanců.

3 Obchod a investice

Podkapitoly:

[3.1 Obchodní vztahy](#)

[3.2 Přímé zahraniční investice](#)

[3.3 FTA a smlouvy](#)

[3.4 Rozvojová spolupráce](#)

[3.5 Perspektivní obory \(MOP\)](#)

3.1 Obchodní vztahy

Obchodní vztahy s ČR

Vzájemné hospodářské vztahy byly do roku 2009 charakterizovány postupným nárůstem obrátu, především českého vývozu, a byl zřejmý zvýšený zájem české podnikatelské veřejnosti o teritorium. V r. 2009 došlo k přechodnému poklesu obchodní výměny. Tento trend se však okamžitě v roce 2010 zvrátil a za rok 2011 byl evidován dokonce rekordní obrat vzájemného obchodu a to jak u českého vývozu i dovozu ze Srbska. S ohledem na ekonomickou situaci obou zemí došlo poté v letech 2012 a 2013 ke stagnaci vzájemného obchodu. Od roku 2014 obrat vzájemného obchodu opět výrazně roste.

ČR je pro Srbsko z hlediska obrátu 18. nejvýznamnější obchodní partner. Srbsko je z tohoto hlediska pro ČR 33. nejvýznamnější partner. Vzájemná obchodní bilance je poměrně vyrovnaná.

	2018	2019	2020	2021	2022
Import z ČR (mld. CZK)	15,30	16,90	15,90	0,25	20,53
Export do ČR (mld. CZK)	12,60	13,90	15,20	19,97	22,11
Saldo s ČR (mld. CZK)	-2,68	-3,00	-0,60	-0,56	1,58

Zdroj: ČSÚ

TOP 5 položek importu z ČR

SITC 3	Název zboží	Hodnota (mil. CZK)	Podíl z celku (%)
781	Automobily osobní aj. vozidla pro dopravu osob	2 729,44	13,30
773	Prostředky k rozvodu elektrické energie j. n.	1 836,33	8,95
771	Stroje elektrické (ne točivé) a jejich díly	1 080,25	5,26
893	Předměty z hmot plastických j. n.	953,78	4,65
716	Stroje točivé elektrické a jejich díly j. n.	852,71	4,15

Zdroj: ČSÚ

TOP 5 položek exportu do ČR

SITC 3	Název zboží	Hodnota (mil. CZK)	Podíl z celku (%)
773	Prostředky k rozvodu elektrické energie j. n.	4 980,12	22,53
821	Nábytek a díly, žíněnky, matrace aj. nábytek čalouněný	2 608,38	11,80
772	Přístr. elek. ke spínání ap. obvodů elek., odpory aj.	2 289,17	10,36
784	Díly a příslušenství vozidel motorových	1 735,01	7,85
682	Měď	1 208,45	5,47

Zdroj: ČSÚ

Obchodní vztahy s EU

Obchodní vztahy s EU Evropská unie je tradičním obchodním partnerem Srbska, země má v rámci kandidátských států po Turecku druhý největší objem obchodu s EU. Z hlediska objemu obchodu se zbožím je Srbsko 27. největším vývozcem a 33. nejvýznamnějším dovozcem do EU.

Pro Srbsko v současnosti představuje Evropská unie trh, na který směřuje cca 66 % jeho vývozu a ze kterého přichází cca 63 % dovozu. Srbsko vykazuje vůči EU obchodní deficit.

	2018	2019	2020	2021	2022

Import z EU (mil. EUR)	14 528,70	15 154,30	14 599,60	18 299,20	24 479,50
Export do EU (mil. EUR)	10 736,90	11 283,20	10 725,50	13 996,50	18 188,10
Saldo s EU (mil. EUR)	-3 791,90	-3 871,10	-3 874,10	-4 302,70	-6 291,40

Zdroj: Evropská komise

Obchodní vztahy se zeměmi mimo EU

	2018	2019	2020	2021	2022
Import ze zemí mimo EU (mil. EUR)	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Export do zemí mimo EU (mil. EUR)	11 264,50	11 439,00	11 573,30	14 812,70	N/A
Saldo se zeměmi mimo EU (mil. EUR)	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A

Zdroj: EIU, Eurostat

3.2 Přímé zahraniční investice

Srbsko je z hlediska podpory přímých zahraničních investic (FDI) hodnoceno v současné době na předních místech ve světě. Například dle Financial Times bylo Srbsko uvedeno na 1. místě ve světě (Greenfield FDI Performance 2019) a na 1. místě v Evropě (Greenfield FDI Performance 2020). Třetím rokem za sebou je rovněž Srbsko na 1. místě z hlediska počtu pracovních míst vytvořených FDI na milion obyvatel (IBM Global Locations Trends). Mezi významná pozitiva při rozhodování o vstupu do Srbska uvádějí zahraniční investoři růstový trend národního hospodářství, stabilní měnový vývoj, podnikatelské prostředí (např. 9. místo ve světě z hlediska stavebních povolení), velmi konkurenční operační náklady (cena práce – měsíční průměrná hrubá mzda 643 EUR, daň ze zisku právnických osob 15 %), státem podporované vědeckotechnické parky, dostupnost kvalifikovaných sil v oblasti technických oborů, atd.

Portfolio českých investičních aktivit je velmi široké. Významná je například akvizice společnosti SEBRE do filmových studií Avala Studios a získání developerského projektu Marina Doréol, investiční vstup skupiny PPF do telekomunikační společnosti Telenor a do srbského mobilního bankovníctví, vstup skupiny PENTA (Dr. MAX) do sítě lékáren Farmanea, akvizice karlovarské společnosti Mattoni do firmy Knjaz Miloš, akvizice leteckých opraváren JAT-Tehnika pražskou společností Avia Prime, vstup do chemického konglomerátu Beohemija (CE Industries), greenfieldová investice společnosti IMG Bohemia v rámci automobilového průmyslu, atd. Čeští investoři oceňují dynamický ekonomický vývoj, makroekonomickou stabilitu, dostatek pracovní síly, relativně nízkou úroveň mzdových a provozních nákladů i nejnižší daň z příjmu právnických osob v Evropě.

3.3 FTA a smlouvy

Smlouvy s EU

Srbsko je kandidátskou zemí na vstup do EU. Vyjednává podmínky svého členství a v rámci přístupového procesu postupně přizpůsobuje svoji vnitřní legislativu a administrativní kapacitu unijnímu acquis. Vstup Srbska do EU se neočekává dříve nežli v roce 2025. Vzájemný obchod mezi Srbskem a členskými státy EU je takřka zcela otevřený, a to na základě Dohody o stabilizaci a přidružení. Výjimku představují některé zvláštní položky jako třeba víno, mladé hovězí či ryby, pro něž jsou zavedeny kvóty ve směru do EU, v opačném směru se můžete setkat s certifikačními požadavky apod.

Smlouvy s ČR

Mezivládní dohoda o ekonomické spolupráci, která byla podepsána v Praze dne 20. července 2005 je základním smluvním dokumentem, který umožňuje podporu vzájemných obchodně-ekonomických vztahů. Mimo jiné zakládá Smíšený česko-srbský výbor, jehož XIV. zasedání proběhlo v dubnu 2023 v Bělehradě. Příští zasedání se předpokládá v podzimním období r. 2024 v Praze.

Dohoda mezi Vládou České republiky a Svazovou vládou SRJ o vzájemné podpoře a ochraně investic vstoupila v platnost dne 29. ledna 2001. Novela dohody, potřebná s ohledem na vstupu ČR do EU a rozdělení soustátí Srbska a Černé Hory byla podepsána v Bělehradě dne 4. června 2010 a vstoupila v platnost 16. března 2011.

Dohoda o zamezení dvojího zdanění byla podepsána v Praze 11. listopadu 2004. Dodatkový protokol k této dohodě byl podepsán v září 2009 u příležitosti návštěvy ministryně financí Srbska Diany Dragutinović v ČR a vstoupil v platnost 28. února 2011.

Dne 14. května 2010 bylo podepsáno resortní Memorandum o porozumění o spolupráci v oblasti zemědělství. Vzájemná spolupráce se předpokládá zejména v těchto oblastech: hospodaření s vodou, veterinární medicína, rostlinná výroba, živočišná výroba, šlechtitelské programy, lesnictví, průmysl krmiv, zemědělský výzkum, rozvoj venkova a bezpečnost potravin.

3.4 Rozvojová spolupráce

Srbsko bylo jedním z největších příjemců vládního programu české zahraniční rozvojové spolupráce (ZRS).

Od roku 2010 do konce roku 2017 patřilo Srbsko z hlediska koncepce rozvojové pomoci mezi tzv. projektové státy, což odpovídalo jak celkovému vývoji Srbska, tak i jeho postupnému přibližování EU. Aktivita ZRS ČR směřovaly především do následujících sektorů: zdravotnictví, státní správa a občanská společnost, podpora malých a středních podniků, zásobování pitnou vodou a sanitace a energetika. Projekty byly zaměřeny na přenos know-how, standardů EU a vhodných technologií. Větší důraz je nyní kladen na komerční návaznost na dříve realizované projekty a na širší přístup českých subjektů k projektům, financovaným ze strany EU. V uvedeném období se podařilo všechny projekty dokončit i přes některé komplikace a zdržení na srbské straně. Došlo k zintenzívnění koordinace s ostatními donory aktivními v Srbsku (nejen v rámci EU, ale i dalších skupin - např. „Friends of Sandžak“ a „Friends of South Serbia“). Celkem poskytla ČR Srbsku v období 2002-2021 pomoc v rozsahu cca 570 000 000 Kč.

Kromě bilaterálních projektů ZRS (zaujmají zhruba 70% z celkového objemu finančních prostředků ZRS), patří mezi další formy ZRS také projekty transformační spolupráce MZV ČR. Dále byly realizovány projekty v rámci dotačního titulu „Podpora rozvojových aktivit krajů a obcí v prioritních zemích“, projekty programu „Aid for Trade“ a řada dalších. Od roku 2013 probíhají projekty v rámci Programu rozvojově-ekonomického partnerství MZV ČR, které za svůj bezprostřední cíl mají podporu spolupráce českých podnikatelských subjektů s místními partnery v rozvojových zemích s využitím přenosu znalostí a technologií.

Samostatnou kategorií jsou tzv. malé lokální projekty. Celkem byla touto cestou v období 2006–2022 poskytnuta pomoc v celkové výši cca 13 mil. Kč.

3.5 Perspektivní obory (MOP)

► Perspektivní obor 1- Dopravní infrastruktura

V Srbsku v současné době probíhá mimořádný rozmach z hlediska budování dopravní infrastruktury. Velké projekty jsou zejména v oblasti železniční infrastruktury, kde do kompletní modernizace a rekonstrukce železničních tratí hodlá Srbsko investovat v nejbližších letech více než 150 mld. CZK (resp. 6 mld. EUR).

V r. letech 2023-2024 je plánována modernizace cca 300 km železničních tratí. Přestože hlavní projekty jsou ve valné většině dohodnuty s významnými zahraničními dodavateli, je zde rozsáhlá možnost subdodávek, na kterých mohou participovat i české firmy a v tomto směru již některé české společnosti dosahují velmi zajímavých prestižních zakázek. V oblasti silniční dopravy se v Srbsku v současné době realizuje výstavba přes 1.200 km dálnic napříč celé země, vedle hlavních koridorů dále probíhají rehabilitační práce na téměř 17.000 km magistrálních, regionálních a lokálních silničních komunikacích. V oblasti silniční dopravy se v Srbsku v současné době realizuje řada významných infrastrukturních projektů.

► Perspektivní obor 2- Železniční sektor

S nutností modernizace dopravní infrastruktury v Srbsku souvisí přímo i modernizace vozového parku dopravců. Stávající vozový park z velké části již dlouho přesluhuje svou standardní dobu technické i morální životnosti a lze tedy očekávat nákupy nových dopravních prostředků. Mezi nejzajímavější veřejné zakázky bezesporu patří projekty pro hlavní město Srbska. Magistrát Bělehradu hodlá do své dopravní infrastruktury investovat v rozmezí 10 let více než 300 mld. CZK (cca 12 mld. EUR). Přípravují se výběrová řízení na dodávku elektro autobusů, tramvajů a trolejbusů. Příležitosti na subdodávky pro MHD by mohly být i v souvislosti se zahájením výstavby metra. Významné zakázky se připravují rovněž pro MHD v dalších větších srbských městech – Novi Sad, Niš, atd. Srbsko dlouhodobě patří mezi strategická teritoria, kam například společnost AŽD Praha dodává moderní zabezpečovací technologie na železnici. I nadále zde bude usilovat o zakázky v železniční dopravě a prokazovat kvalitu českých systémů. Další české společnosti mohou na tuto významnou obchodní příležitost v budoucnu navázat.

► Perspektivní obor 3 – Stavebnictví

V letech 2015-2022, se srbské stavebnictví přehouplo do jednoho z nejsilnějších růstových cyklů v nedávné historii. Oživení po recesi se postupně transformovalo v plnohodnotný stavební boom, který více než zdvojnásobil stavební produkci Srbska, a to z 50 mld. CZK (2 mld. EUR) v r. 2015 na 100 mld. CZK (4 mld. EUR) v r. 2022. V Srbsku lze v nejbližším období očekávat další kontinuitu rozmachu stavebnictví. Nejvýznamnějším segmentem se jeví developerské projekty v bytové výstavbě. Velmi výrazně roste poptávka po nových bytech, ale i modernizaci stávajících bytových domů a jejich energetické úspornosti. S tím souvisí i technologie pro monitorování spotřeby energií a vody a zařízení na jejich efektivnější využívání. Vzhledem k rozsáhlé poptávce po rezidenčních prostorách došlo dokonce k pozoruhodnému nárůstu výstavby kondominií vedené izraelskými investory a investory ze Spojených arabských emirátů a srbskými soukromými investory. Komerční a průmyslový trh zaznamenal dodávky značného počtu nově postavených prostor a očekává se, že tento trend bude pokračovat i v letech 2023 - 2024.

► Perspektivní obor 4 - Voda a životní prostředí

Srbská vláda v letech 2021 – 2026 realizuje projekt „Čisté Srbsko“, který mj. předpokládá investice ve výši 100 mld. CZK do komunální infrastruktury a čistíren odpadních vod. Při řešení epidemiologické krize velmi výrazně gradovala i potřeba maximální hygieny, čisté vody, zpracování odpadů, a to nejen ve městech, ale i v malých obcích a vzdálených municipalitách. Srbsku v podstatě chybí ucelená ekologická infrastruktura, jako jsou čistírny odpadních vod a funkční kanalizace. Rovněž systém zásobování pitnou vodou je na úrovni, která ani zdaleka nedopovídá požadavkům EU. Je proto patrný rostoucí zájem o dodávky technologií a řešení v této oblasti a s tím, jak se bude rozšiřovat čerpání z předvstupní pomoci EU, poroste i objem prostředků, které bude srbská státní správa nucena v této oblasti investovat. Celková hodnota investic se odhaduje na 120,4 mld. CZK (tj. 4,8 mld. EUR) v průběhu dalších 25 let.

► Perspektivní obor 5 - Výzkum, vývoj, inovace a vzdělávání

Velmi aktuální je v Srbsku zejména vysoký zájem o spolupráci v oblasti tzv. chytrých technologií, které se při rozvoji měst a obcí mohou v Srbsku uplatnit například při realizaci projektů inteligentní městské dopravy, chytrých parkovacích systémů, sofistikovaných systémů senzorických veřejných osvětlení, ekologického vodního managementu a odpadového hospodářství, monitoringu čistoty ovzduší a životního prostředí, využívání dronů pro integrované záchranné systémy, městskou policii, atd. Jednotlivé rozvojové programy, které by mohly být v budoucnu realizovány v Srbsku za spoluúčasti českých společností, byly definovány celkovou strategií jako oblasti Smart Living, Smart People, Smart Economy, Smart Mobility, Smart Environment, Smart Governance a Smart Communication. Konkrétní příklady, o které se nyní zajímají srbští partneři v České republice, jsou například projekty elektronických portálů občana, digitální dual projekty měst pro plánování rozvoje, autonomní doprava, chytré parkování,

požární sensorika, chytré a úsporné venkovní osvětlení, městské inovátorské startupy, atd.

► **Perspektivní obor 6 – Zemědělství a potravinářství**

Srbsko považuje sektor zemědělství za základní pilíř ekonomiky. Zemědělská produkce se postupně zvyšuje a přispívá k růstu HDP. Oborově se pro český export jeví jako perspektivní zejména zpracované produkty (zdravá výživa, sušené mléko, pivo, apod.), pet food a krmiva, vybavení farem pro chov skotu a živočišnou výrobu, budování skladovacích kapacit, produkty genetiky rostlin, plemenářství, semenářství, atd.

4 Kultura obchodního jednání

Podkapitoly:

[4.1 Úvod](#)

[4.2 Oslovení](#)

[4.3 Obchodní schůzka](#)

[4.4 Komunikace](#)

[4.5 Doporučení](#)

[4.6 Státní svátky](#)

4.1 Úvod

Tato kapitola poskytuje základní orientaci v neformálních pravidlech a zvyklostech při obchodním jednání v Srbsku.

Pro účely jednání se Srby je možné konstatovat, že místní zvyky se příliš neodlišují od českých. Srbsko je nicméně země extrémů. Severní část historicky patřila do území Rakouska-Uherska, zatímco jih byl pod podstatným vlivem Osmanské říše. Rozdíly těchto dvou kultur se prolínají i do dnešního života v Srbsku a jsou citelné i v obchodní sféře.

4.2 Oslovení

Optimální je, jestliže českou firmu partnerovi doporučí třetí strana, které partner důvěřuje. Přítomnost velvyslance nebo obchodního diplomata na jednání v Srbsku by měla být vyhrazená především pro významná jednání. Naše velvyslanectví tuto podporu českým firmám nabízí, je ale vždy zapotřebí posoudit vhodnost takové podpory. To platí především pro jednání se státními úřady, státními nebo velkými podniky. Snažíme se také české firmy podporovat naší osobní účastí na veletrzích. K navázání kontaktů významně přispívají i projekty ekonomické diplomacie PROPED. Na ambasádě je také možné pořádat firemní prezentace spoluorganizované podnikatelskými asociacemi a svazy (za podmínek stanovených příslušnou směrnicí MZV ČR).

4.3 Obchodní schůzka

Většina schůzek probíhá v kanceláři partnera, v pracovní době, která ve většině firem začíná v 8.30 – 9.00 hodin. Málokdy se jednání podaří uzavřít po první schůzce, spíše lze očekávat jednání na etapy. Často se pokračuje v projednávání problematiky při pracovním obědě nebo večeři. Zde nutno podotknout, že obědy v Srbsku začínají obvykle okolo 14h, večeře pak od 20h. Běžný oblek na pracovní jednání je stejný jako v Česku. Při schůzkách s dlouhodobými klienty se hodí uvolněnější, sportovně elegantní styl. Srbové dávají přednost neformálnímu přístupu, ani na etiketu si moc nepotrpí. Obsah a úprava vizitek není jednotná a zásadně důležitá, vizitky je nicméně nutno mít s sebou. Kanceláře a restaurace jsou hlavním místem pracovních jednání. Při navázání důvěry můžete být pozváni domů nebo na chatu.

Při jednáních v Srbsku nehraje čas zásadní roli. Nicméně českým vyjednáváním se doporučuje dodržovat zásady slušného chování a na sjednanou schůzku přijít včas. Neměli byste též být překvapeni, pokud je k jednání přizván větší počet lidí i přes jejich nejasnou vazbu k předmětu jednání. Jednání vede služebně nejvýše postavený, jeho podřízení se ke slovu dostanou, jen pokud s tím vedoucí projeví souhlas nebo je k tomu sám vyzve. Obchodní schůzky jsou v porovnání s českými zvyky delší a obvykle vyžadují značnou trpělivost. Obecně platí, že čím je srbská firma větší, tím kratší je seznamovací či orientační fáze jednání. Většinou však Srbové chtějí svého partnera poznat blíže, navázat s ním přátelství a zjistit o něm, co nejvíce informací. Obchodnímu vyjednávání tedy každopádně předchází delší neformální rozhovor. V Srbsku emoce do obchodu patří. Srbové neskrývají své emoce, dávají najevo svoji náladu, spokojenost či nespokojenost, a to i před lidmi, které dobře neznají. Chovají se otevřeně a spontánně. Vzhledem k výraznému temperamentu často rozhodují impulzivně.

Při jednáních v restauracích se k jídlu běžně konzumuje tvrdý alkohol, víno nebo pivo. Při jednání ve firmě je možné úspěšné jednání na konci zapít, pokud to partner navrhne.

4.4 Komunikace

Obecně z hlediska Srbska platí, že k nevhodným tématům konverzace patří vnitřní a zahraniční politika, válka na Balkáně, vztah ke Kosovu apod. Oslovuje se slovy pán nebo paní ve spojení s funkcí nebo příjmením. Srbové rychle přecházejí k oslovování křestním jménem a tykání, často k tomu přistoupí i bez předběžného souhlasu. Akademické tituly s výjimkou doktorských či profesorských se většinou nepoužívají, přednost má oslovování uvádějící významnější pracovní pozici (např. pane řediteli, pane náměstkou, apod.).

Úředním jazykem v RS je srbština s ekavským nářečím a s písmem cyrilicí, v každodenním životě je běžně používána i latinka. Znalost srbského jazyka může napomoci k daleko snadnější komunikaci. Zejména menší firmy ocení veškerou snahu vyjadřovat se v srbském jazyce. Pokud srbštinu neovládáme, je zvláště při domlouvání detailů obchodu nutný kvalitní tlumočník. S mladými obchodníky či ve velkých firmách je možné komunikovat anglicky, případně německy nebo francouzsky. Starší generace je velmi málo jazykově vybavená.

Je zapotřebí do Srbska jezdit, komunikovat s partnery a udržovat vztahy. Operativní detaily je možné řešit telefonicky, velmi často přes Viber, který je v Srbsku populární.

4.5 Doporučení

Srbové velmi dají na první dojem, který jim vydrží překvapivě dlouho, a který je obtížné změnit. K detailům příliš nepřihlíží, často je považují za něco otravného, co vyřeší právníci nebo účetní. Důležité je udělat obchod a mít z toho dobrý pocit.

Mentalitě Srbů je vlastní, že v zájmu příznivého průběhu jednání snadno slíbí něco, co pak nemohou splnit. Srbové ne vždy rádi plánují a v jejich práci můžeme narazit na improvizování. Velmi neradi ustupují, a jestliže nevědí kudy kam, vymlouvají se na nedostatek pravomoci a omezené rozhodovací možnosti.

Podnikání a obchodování v Srbsku je, stejně jako v jiných zemích, především o lidech a vztazích. Je třeba obrnit se trpělivostí a umět se dohodnout, nacházet kompromisy a styčné body i tam, kde se to zprvu zdá nemožné. Osobní přítomnost nelze nahradit e-maily a kontrola realizace dohodnutých ujednání je naprosto zásadní.

4.6 Státní svátky

1. – 2. leden - Nový rok

15. – 16. únor - Den státnosti RS

1. – 2. květen - Mezinárodní den práce

11. listopad – Den příměří První světové války

7. leden - Božič - 1. den vánoční Pohyblivý svátek Velikonoce (Uskrs/Vaskrs), 3 dny - Velký pátek, Velikonoční neděle a pondělí (počítáno dle juliánského kalendáře).

Zásadně není vhodné plánovat jednání v první polovině ledna, kdy Srbové oslavují Nový rok a Vánoce. Srbové pravoslavného vyznání (85% obyvatelstva) individuálně uctívají den rodinného světce, tzv. „Slavu“, kdy mají pracovní volno. Těchto dnů je převážně v období od 27. října do 27. ledna, ale připadají i na jiná data jako je např. 6. května (sv. Jiří). Nejvíce se oslavuje sv. Mikuláš (19. prosince).

5 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

Podkapitoly:

[5.1 Vstup na trh](#)

[5.2 Formy a podmínky působení na trhu](#)

[5.3 Marketing a komunikace](#)

[5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví](#)

[5.5 Trh veřejných zakázek](#)

[5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů](#)

[5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria](#)

[5.8 Zaměstnávání občanů z ČR](#)

[5.9 Veletrhy a akce](#)

5.1 Vstup na trh

Standardní distribuční a prodejní síť zboží domácí proveniencí i zboží z dovozu zpravidla pokrývá území určitého regionu, u některých položek (např. osobní automobily) i území celého státu. Většinu distribučních a prodejních činností zajišťují malé a střední firmy. Velké velko a maloobchodní řetězce jsou v Srbsku zastoupeny spíše jen v potravinách - např. obchodní systém „DIS“. Zahraniční nadnárodní obchodní řetězce zastupuje chorvatský Agrokor s prodejními IDEA / Merkator, belgická společnost Delhaize s prodejními MAXI a řecký Veropolos. Na trh vstoupil rovněž německý LIDL a ruský řetězec MERE. Vyskytují se taktéž metody přímého prodeje zboží typu „až do domu“, nejčastěji se jedná o západní společnosti typu multilevel marketing (kosmetika Avon apod.).

Oblíbenou formou uplatnění dovozního zboží (a služeb) na trhu je zastupování zahraničních firem místními zástupci. V této oblasti je pocíťována silná konkurence o získání zastoupení (jakéhokoliv) zahraničního komitenta. Význam této formy uplatnění se na trhu není zanedbatelný, neboť v místních podmínkách hrají důležitou úlohu dlouhodobé osobní, často i příbuzenské, vazby a vztahy zástupců s potenciálními zákazníky. Na druhé straně se koneční spotřebitelé brání využívání služeb zprostředkování, neboť to zvyšuje konečnou cenu zboží. Zahraniční firmy se nejčastěji uchylují k poskytování zastoupení místním zástupcům na omezenou dobu, která je v případě spokojenosti obou stran dále prodlužována. Během této doby také většinou poleví tlak místních firem na udělení výhradního zastoupení, což je většinou spojeno s uvědoměním si vlastních omezení (finančních, organizačních, technických), případně velikosti trhu (místní firmy často operují pouze v určitém konkrétním území). S pokračující stabilizací ekonomiky v Srbsku a očekávanému růstu v dalších letech se stále více a více firem rozhoduje založit v Srbsku dceřinou společnost.

Srbsko zatím není členem Světové obchodní organizace a není tak vázáno ustanoveními GATT a dalších dohod. Členství Srbska ve WTO je ale jednou ze základních podmínek pro jeho vstup do EU a zapojení se do společné obchodní politiky EU. Přístupový proces země do WTO je v současné době však již v pokročilém stádiu, doposud mu brání mj. schválení novelizovaného zákona o GMOs. Srbsko je kandidátskou zemí na vstup do EU. Vyjednává podmínky svého členství a v rámci přístupového procesu postupně přizpůsobuje svoji vnitřní legislativu a administrativní kapacitu unijnímu acquis. Vstup Srbska do EU se neočekává dříve nežli v roce 2025. Vzájemný obchod mezi Srbskem a členskými státy EU je takřka zcela otevřený, a to na základě Dohody o stabilizaci a přidružení. Výjimku představují některé zvláštní položky jako třeba víno, mladé hovězí či ryby, pro něž jsou zavedeny kvóty ve směru do EU, v opačném směru se můžete setkat s certifikačními požadavky apod.

Srbsko má sjednány dohody o volném obchodu v rámci CEFTA (se státy Balkánu, které nejsou členy EU), dále s EFTA, Běloruskem a Tureckem. Z hlediska možných investic v Srbsku je jistě zajímavá existence dohody o volném obchodu s Ruskou federací, na základě které je většina položek s původem v Srbsku vyvážena bez cel (s administrativním poplatkem 1% hodnoty zboží). V okamžiku vstupu Srbska do EU však platnost těchto dohod skončí a bude uplatňován unijní obchodně-politický režim.

System technických požadavků na výrobky, stejně jak o veterinární a fytoosanitární předpisy, je v srbských realitách velice složitou problematikou. Jednoznačně tedy doporučujeme v předstihu prověřit aktuální požadavky a to nejlépe angažováním místního partnera. Pro základní informace k této problematice je možné navštívit stránku www.tehnis.merr.gov.rs/en.html, kde jsou uvedené také linky na nejdůležitější instituce.

5.2 Formy a podmínky působení na trhu

Právní postavení obchodních společností, jejich zakládání, řízení, změny a likvidace je v Srbsku regulováno Zákonem o obchodních společnostech („Sl. věstník RS“, čís. 36/11, 99/11, 83/2014), poslední verze platná od listopadu 2021. Možné právní formy obchodních společností v Srbsku jsou: veřejná obchodní společnost, komanditní společnost, společnost s ručeným omezením, akciová společnost.

Zákon o obchodních společnostech rovněž reguluje i zakládání a působení organizačních složek a obchodních zastoupení zahraničních právnických osob. Všechny tyto obchodní subjekty se registrují u APR. Od 18. 5. 2023 lze registrační přihlášku podat výhradně v elektronické formě. Každá organizační složka nebo obchodní společnost, včetně s.r.o., registruje pouze převážnou činnost. Vedle převážné činnosti může organizační složka vykonávat jakoukoliv jinou podnikatelskou činnost, která není zákonem zakázaná (činnosti, pro které je zvláštním zákonem vyžadováno předchozí povolení, souhlas či jiný akt oprávněného orgánu Srbské republiky).

Častou formou podnikání v Srbsku je obdoba české s.r.o. Vklad do společnosti může být peněžitý i nepeněžitý (věci a práva), s tím, že zákon předepisuje minimální výši peněžité části základního kapitálu s.r.o., která činí pouhých 100,00 RSD. Vyplácení zisku společníkům je možné v souladu se zakladatelskou listinou a je omezené pouze v případě tzv. „předluženosti společnosti“. Výhody i nevýhody podnikání v Srbsku prostřednictvím s.r.o. jsou obdobné, jako v České republice. Jde o dobrou cestu v případě předpokládaného dlouhodobého působení na tomto trhu nebo v případě společného podnikání se srbským partnerem.

Založení organizační složky zahraniční právní osoby v Srbsku je možné na základě rozhodnutí oprávněného orgánu zahraniční právní osoby, které je předmětem registrace v Agentuře pro obchodní společnosti Srbské republiky (dále jen „APR“). Mateřská společnost neomezeně odpovídá svým majetkem za povinnosti organizační složky vůči třetím osobám. Organizační složka nemá právní subjektivitu, jedná jménem a na účet mateřské společnosti a nemá svůj majetek. Má však v Srbsku registrovanou převážnou činnost, která se může lišit od předmětu podnikání mateřské společnosti. V srbském daňovém systému je organizační složka zahraniční právní osoby považována za rezidenta Srbské republiky, je povinným plátcem daně ze zisku a ostatních daní a může být evidována v systému DPH.

5.3 Marketing a komunikace

Požadavky na kvalitu, vzhled a úpravu propagačních materiálů především v tištěné podobě se nikterak zvlášť neodlišují od ostatních evropských zemí. Při vstupu nové firmy na trh je vždy oceněno vydání materiálů v srbském jazyce (pozor na profesionální úroveň překladů!). Vzhledem k rozšířené TV a rozhlasového trhu téměř neexistují přesně vyprofilované kanály či stanice, s jejichž pomocí by bylo možné přesně zasáhnout cílovou skupinu. Z hlediska PR je častým nedostatkem nezkušenost a nepřilíš velká ekonomická erudovanost nemalé části novinářů. Při plánování sdělení prostřednictvím HSP je třeba si toho být vědom a trvat na autorizaci (není považována za samozřejmost).

5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví

Srbské předpisy v oblasti ochrany duševního vlastnictví jsou již ve větší míře zharmonizované se Směrnicemi EU, ale ve skutečnosti se nedostatečně provádějí. V Srbsku problém s porušováním duševního vlastnictví a s falsifikováním nadále přetrvává. Existuje 5 základních zákonů z oblasti ochrany duševního vlastnictví (Zákon o patentech, Zákon o autorských právech, Zákon o ochranných známkách, Zákon o ochraně průmyslového vzoru a Zákon o topografii integrovaných obvodů). 1. října 2010 Srbsko se stalo členem Evropského patentového úřadu. Ovšem v záležitostech copyrightu jsou někdy kritizovány nedostatky u práv souvisejících s pronájmem a půjčováním. V oblasti výkonu ochrany IPRs je základní postavení srbské celní správy. Existuje databáze celních žalob na porušení IPRs. Nedostatek soudních specialistů na IPRs však výrazně snižuje efektivitu celého systému. Všechny zákony jsou ke stažení na webových stránkách srbského Úřadu pro duševní vlastnictví (www.zis.gov.rs).

5.5 Trh veřejných zakázek

Právní rámec pro veřejné zakázky je v Srbsku v podstatě na standardní evropské úrovni (což neplatí pro rozsah výjimek a přesnost pravomocí příslušných orgánů). Nicméně problémy se vyskytují při jeho aplikaci. Instituce, které mají dohlížet na hladký průběh veřejných výběrových řízení jsou podkapitalizované. Novela zákona o veřejných zakázkách (Law on Public Procurement) byla přijata v prosinci 2019 a zákon se provádí od 1. července 2020. Novela ještě více zesílila nezávislost Úřadu pro veřejné zakázky a přinesla řadu změn, např. povinnost každého zadavatele zaslat nejpozději do 31. ledna běžného roku Úřadu pro veřejné zakázky a státní auditorské instituci informaci o ročním plánu zakázek. V této informaci mají být uvedeny důvody a opodstatněnost každé jednotlivé zakázky a způsob stanovení odhadované hodnoty veřejné zakázky. Každý zadavatel je dále povinen nejpozději do 31. března běžného roku vypracovat zprávu o realizaci plánu zakázek v předchozím roce, který též zasílá výše uvedeným institucím. Zákon jako standardní způsob výběru dodavatele u veřejných výběrových řízení stanoví tzv. otevřený postup („otvorení postupak“). Výjimkami z toho pravidla jsou tzv. restriktivní postup („restriktivni postupak“) a tzv. sjednávací postup („pregovarački postupak“), které jsou často předmětem kritiky zejména ze strany EU. Cílem zákona je mj. omezit tyto výjimky, které budou schvalovány pouze v nejnáléhavějších případech.

Restriktivní postup se nejvíce blíží systému předkvalifikace, kdy v 1. kole musí účastníci výběrového řízení prokázat svoji odbornou způsobilost vykonat nabízené práce. U zahraničních účastníků tendru musí jeho vypisovatel prověřit správnost předložených dokumentů, kterými mají potvrzení příslušných orgánů země, kde je účastník tendru registrován. V praxi také někteří zadavatelé požadují, aby nabídky zahraničních subjektů byly opatřeny razítkem příslušného velvyslanectví. „Pregovarački postupak“ je proces, kdy vypisovatel tendru může bez předchozího zveřejnění informace oslovit pouze vybrané firmy. To se vztahuje především na případy, kdy z objektivních důvodů, nebo z důvodu ochrany autorských práv, mohou dodávku vykonat pouze konkrétní dodavatelé. K tomu může dojít pouze v případech, že ani otevřený ani restriktivní postup nevedou k požadovanému výsledku (nabídky nejsou odpovídající, pro vypisovatele tendru nepřijatelné či nejsou-li doručeny žádné nabídky po vypsání otevřeného či restriktivního postupu). Jako objektivní příčinu zákon uznává i časovou tíseň.

Všechny podrobnější informace, včetně vypisovaných zakázek a textu zákona o veřejných zakázkách v angličtině lze nalézt na internetových stránkách příslušného úřadu.

5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů

Ve většině oblastí (vydávání bankovních akreditivů a záruk, doplňování legislativní báze, poskytování informací) je situace srovnatelná s ostatními zeměmi jihovýchodní Evropy. Trendem je další zlepšování v oblasti vymáhání pohledávek a u politické stability. Občasným problémem, především při dodávání technologických celků či investování, jsou vztahy s místními radnicemi a jimi řízenými komunálními a jinými službami. Vzhledem k politické provázanosti jednotlivých regionálních představitelů se může stát, že se politické problémy odrazí na fungování organizací vůči podnikatelům. Může se tak prodloužit např. vydávání různých povolení či pod. Samostatnou kapitolou je občasná zkušenost našich firem, kdy se svými potenciálními partnery dlouze jednájí bez toho, aniž by debata měla nějaký reálný základ (partner nemá finanční krytí či podobně). Je vhodné během rozhovoru hledat odpověď na otázku, zda je diskuze potřebná a vede k cíli či se jedná o ztrátu času. Zároveň je však třeba být trpělivý. České firmy uzavřely mnoho obchodů právě díky trpělivosti.

Řešení sporů při jejich případném vzniku závisí na formulaci podmínek v obchodním kontraktu. Srbský partner v naprosté většině případů trvá na jejich řešení u Obchodního soudu v Bělehradě („Trgovinski sud“) nebo u Arbitrážního soudu při Hospodářské komoře Srbska podle místního právního řádu. S některými významnými firmami lze sjednat řešení případných sporů i v zahraničí podle jiného obchodního práva, např. u Arbitrážního dvora ve Vídni podle rakouského obchodního práva.

5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria

Srbsko převzalo rozhodnutí SČH jednostranně (na základě rozhodnutí vlády, které stále trvá) zrušit vízovou povinnost vůči občanům vybraných států včetně zemí EU spolu s Českou republikou pro turistické cesty do 90 dnů s platností od 31. 5. 2003 – i pro tranzitní cesty. Bezvízový režim je bez jakýchkoli dalších vstupních poplatků.

Od 12. 6. 2010 mohou občané ČR a dalších států EU vstupovat do RS i na občanské průkazy. Mít u sebe cestovní pas není již podmínkou. Dítě mladší 15 let musí mít svůj vlastní cestovní pas. Pokud s dítětem cestuje jen jeden z rodičů, je dobré mít u sebe úředně ověřený písemný souhlas druhého rodiče. Totéž platí v případě, že dítě cestuje s jinou osobou než se zákonným zástupcem. Srbské orgány neumožní vstup na území Srbska z území Kosova v případě, že osoby nemají ve svém pasu vstupní razítko ze srbského hraničního přechodu s některým z ostatních sousedních států ne starší 90 dnů s tím, že během těchto 90 dnů zároveň neopustili území Srbska resp. Kosova. Vstup na území Srbska z území Kosova je možný s platným občanským průkazem.

Přihlašovací povinnost pobytu (do 24 hodin): Každý cizinec musí přihlásit svůj pobyt delší 24 hodin na místně-příslušném oddělení policie. Jeden exemplář formuláře potvrzeného policií je třeba mít během pobytu v Srbsku u sebe. Jste-li ubytováni v hotelu, kempech aj. plní tuto povinnost ubytovací zařízení; doporučujeme uschovat doklad o zaplacení ubytování minimálně do opuštění území Srbska, a to z důvodu případné reklamace v případě nesplnění ohlašovací povinnosti o vašem pobytu ze strany ubytovatele. Ve všech ostatních případech (pobyt u příbuzných, známých apod.) vás musí přihlásit majitel nemovitosti, ve které budete bydlet během své návštěvy Srbska. Může tak učinit i bez vaší přítomnosti, ale k přihlášení bude potřebovat váš cestovní doklad. Před odjezdem se každý musí odhlásit již osobně. Potvrzení o přihlášení k pobytu vyžadují hlídky pořádkové a dopravní policie a příležitostně i pasová kontrola při výstupu ze země. Nesplnění této povinnosti mohlo donedávna v rámci řízení u přestupkového soudu vynést i trest krátkodobého odnětí svobody (zpravidla v délce trvání do 7 dnů), udělení pořádkové pokuty i zákaz dalších cest do země.

5.8 Zaměstnávání občanů z ČR

Jestliže se zakládá pracovní poměr s cizím občanem, jsou aplikována ustanovení Zákona o uzavírání pracovního poměru s cizími občany.

Cizí občan může být zaměstnán a pracovat v Srbsku, jestliže má platné povolení (vízum) k pobytu, dále pracovní povolení a je přihlášen podle relevantního článku zákona. Pracovní povolení se může vydat cizinci, který má povolení pro trvalý nebo dočasný pobyt nebo jiný doklad v souladu se zákonem. Cizinec, který má pracovní povolení v Srbsku, může provádět pouze práci, pro kterou pracovní povolení obdržel. Pracovní povolení se vydává na dobu určitou a jeho trvání záleží na účelu. Pracovní povolení vystavuje Státní úřad pro zaměstnávání Srbské republiky. Vláda RS zajišťuje roční kvótu pracovních povolení pro cizince, kterou se omezuje počet cizích občanů na pracovním trhu v Srbsku.

5.9 Veletrhy a akce

Kromě řady lokálních a regionálních výstav fungují v Srbsku tři hlavní veletržní areály:

Bělehradský veletrh (www.sajam.co.rs),

Veletrh Novi Sad (www.sajam.net),

Veletrh Kragujevac (www.sumadijasajam.rs).

Na jejich webových stránkách lze nalézt aktuální přehledy pořádaných akcí.

Mezi nejvýznamnější veletrhy, kterých se tradičně účastní i české firmy, patří např. stavební veletrh SEEbbe (duben 2023), strojírenský veletrh Tehnika (květen 2023) a v neposlední řadě zemědělský veletrh v Novém Sadě, kde před dvěma roky, tzn. v r. 2021 vystupovala Česká republika jako Země partner. V letošním jubilejním 90. ročníku se Česká republika představila na společném stánku českých firem v rámci projektu ekonomické diplomacie pod záštitou MZV ČR a MZe ČR (Novi Sad 20. - 26. 5. 2023).

6 Kontakty

Podkapitoly:

[6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu](#)

[6.2 Praktická telefonní čísla \(záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.\)](#)

[6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty](#)

6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu

Velvyslanectví České republiky je umístěno v centru Bělehradu, v blízkosti budovy parlamentu („Narodna Skupština“), městské radnice („Skupština grada“), kostela Svatého Marka („Crkva Svetog Marka“) a parku Tašmajdan. Nejbližší silniční křižovatkou je křížení ulic Takovska a Kneza Miloša s Bulevarem kralja Aleksandra (60 m). Monumentální stavba československého zastupitelského úřadu, v současné době Velvyslanectví České republiky, byla vybudována podle projektu českého architekta Aloise Mezery. Slavnost položení základního kamene nového zastupitelského úřadu se uskutečnila na svátek sv. Václava v roce 1925 a již o dva roky později, v říjnu r. 1927, se českoslovenští diplomaté přestěhovali do téměř dokončeného nového sídla, na jehož stavbě se podílely jak československé, tak i jugoslávské firmy pod vedením pražské stavební firmy Matěje Blechy. Úřad byl z rozhodnutí ministra zahraničních věcí E. Beneše slavnostně otevřen v den narozenin československého prezidenta T. G. Masaryka dne 7. března 1928.

Velvyslanectví ČR v Bělehradě, Bulevar kralja Aleksandra 22, 11000 Beograd, Srbsko telefon (+381 11) 33 36 200, fax 323 64 48, email - obecný: belgrade@embassy.mzv.cz, obchodní úsek: Commerce_Belgrade@mzv.cz, konzulární úsek: consulate_belgrade@mzv.cz, web: www.mzv.cz/belgrade

V Srbské republice má své zastoupení agentura Czechtrade, která od r. 2020 rovněž sídlí na adrese velvyslanectví.

Bělehradské Letiště Nikola Tesla se nachází cca 15 km od centra města směrem na západ (u dálnice Bělehrad - Záhřeb). Městská doprava zajišťuje každých 30 minut spojení centra (autobusové nádraží Zeleni venac) s letištěm autobusem č. 72. Další možností je cesta mikrobusem A1, který jezdí od náměstí Slavija a má celkem tři zastávky.

6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)

- policie 192
- hasiči 193
- záchranka 194
- pohotovostní služby 112
- služba pro informování a varování 1985
- silniční služba AMSS (Auto-moto Savez Srbije) a silniční služba 1987. Volání na tato čísla je zdarma. Volací předčísli: + 381 (Srbská republika) - 011 (Bělehrad, Srbsko). U auto-moto služby doporučujeme kontaktovat i auto-moto-svaz v ČR - ÚAMK a ABA.

Další důležitá telefonní čísla:

- Odtahová služba v Bělehradě 311 12 56, 222 12 56;
- Informace o telefonních číslech 11811;
- Železnice Informace - Hlavní nádraží Bělehrad 011/360-28-99;
- Informace o železničním spojení v zahraničí vč. RS poskytují i České dráhy - mezinárodní přeprava;
- Letecká přeprava - Letiště Nikola Tesla 011/2097-828
- Autobusová přeprava, informace Bělehrad autobusové nádraží 011/2636 299 a st. Lasta 0800 334 334 (bezplatná linka).

6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

- www.krstarica.com (hlavní srbský prohlížeč internetu, existuje i v anglické verzi). Tyto stránky jsou kvalitně zpracovány a lze na nich najít adresy všech ostatních srbských internetových stránek.
- www.planplus.rs (přesné vyhledání adresy)
- www.beograd.rs (oficiální internetová stránka města Bělehrad)
- www.belgrademaps.com/en/ (mapa bělehradské MHD)
- www.beg.aero/en/ (letišť Bělehrad) www.bas.rs/basweb_eng (spojení z autobusové stanice Bělehrad)
- w3.srbrail.rs/ZSRedVoznje/en (jízdní řády vlaků)
- www.predsednik.rs (úřad prezidenta Srbské republiky)
- www.srbija.gov.rs (oficiální internetová stránka srbské vlády)
- www.mpn.gov.rs (ministerstvo školství)
- www.minpolj.gov.rs (ministerstvo zemědělství, lesnictví a vodního hospodářství)
- www.mre.gov.rs (ministerstvo hornictví a energetiky)
- www.mod.gov.rs (ministerstvo obrany)
- www.kultura.gov.rs (ministerstvo kultury)
- www.mfin.gov.rs (ministerstvo financí)
- www.privreda.gov.rs (ministerstvo hospodářství)
- www.ekologija.gov.rs (ministerstvo životního prostředí)
- www.mgsi.gov.rs (ministerstvo stavebnictví, dopravy a infrastruktury)
- www.must.gov.rs (ministerstvo vnitřního a zahraničního obchodu)
- www.mpravde.gov.rs (ministerstvo spravedlnosti)
- www.mduls.gov.rs (ministerstvo pro státní správu a místní samosprávu)
- www.minljmpdd.gov.rs (ministerstvo pro lidská práva a sociální dialog)
- www.mup.gov.rs (ministerstvo vnitra)
- www.mfa.gov.rs (ministerstvo zahraničí)
- www.mei.gov.rs (ministerstvo pro evropskou integraci)
- www.zdravlje.gov.rs (ministerstvo zdravotnictví)
- www.minrzs.gov.rs (ministerstvo práce, zaměstnanosti a pro veterány a sociální otázky)
- www.minbpd.gov.rs (ministerstvo pro péči o rodinu a demografii)
- www.mos.gov.rs (ministerstvo sportu)
- www.mto.gov.rs (ministerstvo turistiky a mládeže)
- www.mbs.gov.rs (ministerstvo pro péči o venkov)
- www.nitra.gov.rs (ministerstvo vědy, technologického rozvoje a inovací)

SOUHRNNÁ TERITORIÁLNÍ INFORMACE - SRBSKO

- www.mit.gov.rs (ministerstvo informací a telekomunikací)
- www.obnova.gov.rs (ministerstvo pro veřejné investice)
- www.pks.rs (Hospodářská komora Srbska)
- www.ras.gov.rs/en (Rozvojová agentura Srbska, zaměřená na podporu investic do Srbska)
- www.nbs.rs (Národní banka Srbska)
- www.purs.gov.rs (daňová správa)